

"Tko pjeva zlo ne misli" digitalno je restauriran, kritičari traže popravak "Breze"

29.10.2025. · 12:51

Izvor: Hina

Autor: Miroslav Edvin Habek

ZAGREB, 29. listopada 2025. (Hina) - "Tko pjeva zlo ne misli", film Kreše Golika iz 1970. koji je dugo vremena smatran najboljim hrvatskim filmom svih vremena, napokon je digitalno restauriran, no kritičari restauracije filmskih klasika tvrde da je cijeli proces restauracije prespor ističući i da prvo obnovljenu "Brezu" već treba "popraviti".

Očekivano predstavljanje restauriranog "Tko pjeva zlo ne misli" zasad je u sjeni novog plana financiranja zaštite audiovizualnog gradiva pohranjenog u Hrvatskoj kinoteci vrijednog više od dva milijuna eura, a koji u razdoblju od 2016. do 2018. uključuje i dvostruko "ubrzavanje" digitalne restauracije dugometražnih hrvatskih filmskih klasika.

Novim planom, koji je Vlada RH usvojila "ispod radara" šire i stručne javnosti krajem srpnja, predviđena je, između ostaloga, cjelovita zaštita 1800 minuta filmskog gradiva - digitalnu restauraciju do 20 dugometražnih i desetak kratkometražnih filmova, uključujući i filmove snimljene na zapaljivom, nitratnom filmu u produkciji Škole narodnog zdravlja iz 30-ih godina prošlog stoljeća te ponovni ispis pojedinih naslova na novu filmsku vrpcu.

Zaključno, kako ističu zagovornici novog programa, osim ubrzavanja restauracije prvi put se predviđa višegodišnji program i namjenski fond za restauraciju neprocjenjive filmske baštine, a od Hrvatske kinoteke se očekuju, pojednostavljeno, nova pravila u natječajima za digitalnu restauraciju filmova, određivanju cijene i standarda njezine provedbe.

S druge strane, kritičari ističu da se tek treba proučiti što novi program donosi, ali i naglašavaju da je dosadašnji proces digitalne restauracije hrvatskih filmskih klasika, započet još 2008. s "Brezom", redatelj Ante Babaje iz 1967. bio prespor, nedovoljno financiran i neujednačen u tempu, a naročito zbog "rupe" u financiranju preko Hrvatskog audiovizualnog centra (HAVC) od 2015. do 2019.

U tom razdoblju ni jedan hrvatski dugometražni film nije bio restauriran, a obnova je u Kinoteci bila nastavljena tek 2020. Te su godine napokon digitalno restaurirani, prema posljednjem izboru kritičara,

najbolji hrvatski film svih vremena "H-8" Nikole Tanhofera iz 1958. i "Deveti krug", film iz 1960. Franca Štiglica.

Udvostručenim tempom za obnovu svih naslova trebalo bi više od 40 godina

No, i tadašnje je ponovno pokretanje restauracije stiglo prekasno i s premalo naslova, ističu kritičari dodajući i da je od 2008. dosad restaurirano samo tridesetak dugometražnih filmova od njih oko 300 pohranjenih u Kinoteci, a nastalih od 1944. do 2011. Pritom ističu i efektnu računicu da bi i sada, udvostručenim tempom restauracije od pet do šest dugometražnih filmova godišnje, za obnovu svih naslova trebalo više od 40 godina!

Redatelj Rajko Grlić je na nedostatnu zaštitu filmske baštine još 2021. upozoravao u otvorenom pismu ministrici kulture i medija Nini Obuljen Koržinek, a u Hrvatskom saboru na to je upozoravala Urša Raukar Gamulin naglašavajući da je riječ o "ignorantskom i gotovo neprijateljskom odnosu prema vrijednoj baštini".

Na najnoviji program "ubrzane" restauracije zasad su reagirali samo rijetki filmski djelatnici, redatelji i producenti. Primjerice, Vinko Grubišić kao direktor Jadran filma - producenta većine hrvatskih filmskih klasika, novi plan smatra pozitivnim. "Ono što me raduje jest da je došlo do zaokreta u dosadašnjoj praksi i da se, odlukom Vlade i naporima vodstva Hrvatskog državnog arhiva (u sklopu kojeg djeluje Kinoteka – op.a), stvari napokon pomiču u dobrom smjeru. Jasno je da dosadašnja praksa, a posebice gotovo nikakvi rezultati u gotovo desetogodišnjem razdoblju, nije bila dobra", ističe Grubišić.

Pritom podsjeća i da je Jadran film, u suradnji s partnerima – Croatia filmom, Kinotekom i Hrvatskim Telekomom još 2008. pokrenuo digitalnu restauraciju hrvatskih filmova s "Brezom" i "Vukom samotnjakom" redatelja Obrada Gluščevića iz 1972. No, ističe i da se tada nastavilo s tim modelom, odnosno širenjem mreže, kako Grubišić kaže, zainteresiranih "kulturnih mecena", proces restauracije bi tijekom posljednjih dvadeset godina bio završen. Ovako, ocjenjuje, sve je usporeno i prebačeno isključivo na teret poreznih obveznika.

"I ovim novim ritmom restauracije, restauracija ne bi bila završena ne samo za naših života, nego i mlade generacije pa je sasvim očito da treba osim države potaknuti i mecene - od telekom kompanija, do svih drugih da se pridruže. Pogledajte špice svih restauriranih svjetskih klasika pa će svima sve biti jasno. Ne postoji ni jedan razlog zašto se takav model ne primijeni", kaže Grubišić.

Dodaje i kako je, proučivši program, prepoznao pozitivne elemente - proces digitalizacije odvojen je od skupljeg procesa digitalne restauracije, ali naglašava i da bi se nakon digitalizacije u Kinoteci trebalo za svaki film na natječaju odabrati poseban način, postupak ali i izvođača restauracije koju Kinoteka zbog sadašnje tehničke neopremljenosti ne može provesti.

Prema Grubišiću, restauracija filmova ne bi se nikako smjela "ugovarati u paketu", nego bi se tek nakon probne restauracije isječka pojedinog filma, određivao izvođač i cijena, a odluku bi trebao donositi konzilij u kojem bi bili audiovizualni stručnjaci.

Zaključuje kako bi se na taj način izbjeglo ostvarivanje partikularnog interesa "onih koji bi se htjeli kratko prespojiti preko samo jednog 'natječaja' na novac iz državnog proračuna", ali bi se i osigurali

željeni visoki standardi restauracije. U suprotnom, ističe Grubišić, moguće su pogreške koje već i sada treba ispravljati.

"Na primjeru "Breze" vidjeli smo i počinjenu grešku. U restauraciji tada nije sudjelovao autor - snimatelj Tomislav Pinter niti je proces nadzirao "konzilij" stručnjaka pa je u nekim kadrovima "Breza" artificijelno i neprihvatljivo redizajnirana, naizgled kao CSI Miami. To bi se, sada trebalo, ali samo u kadrovima gdje je to slučaj, popraviti", zaključuje Grubišić.

HAVC pohvalio novi plan digitalne restauracije filmova

Novi plan digitalne restauracije filmova pohvalili su, pak, u HAVC-u ocjenjujući i da su u očuvanju filmske baštine "raniji naponi bili uglavnom projektni i neujednačeni", ali i da ovi pristup donosi stabilniji institucionalni okvir i bolju koordinaciju između HAVC-a, Hrvatske kinoteke i Ministarstva kulture i medija.

"Posebno važan iskorak predstavlja novi plan financiranja digitalne restauracije, koji prvi put predviđa višegodišnji program i namjenski fond za restauraciju i dostupnost filmske baštine. Takav model omogućuje predvidljivije planiranje, sustavniji odabir naslova prema umjetničkoj, kulturnoj i povijesnoj vrijednosti te veću transparentnost u korištenju javnih sredstava" ističu u HAVC-u.

Dodaju i kako su, novcem HAVC-a u u ovoj - posljednjoj godini postojećeg modela restauracije hrvatskih filmskih klasika, završene ili se završavaju restauracije filmova "Sinji galeb" (1953.) redatelja Branka Bauera, "Skopje 63" (1964.) Veljka Bulajića, "Rondo" (1966.) Zvonimira Berkovića, "Za sreću je potrebno troje" (1985.) Rajka Grlića i, zaključno, "Tko pjeva zlo ne misli" (1970.).

Upravo je "Tko pjeva zlo ne misli", primjer složenosti i dugotrajnosti digitalizacije i restauracije hrvatskih filmskih klasika koja je, kako su potvrdili iz Kinoteke, trajala gotovo četiri pune godine.

Naime, originalni negativ i ton negativ tog filma Kinoteka je digitalizirala još 2021. kroz projekt Sezona klasičnih filmova Europskog udruženja filmskih arhiva (ACE), realiziran uz potporu Potprograma MEDIA u sklopu programa Kreativna Europa. Iste godine film je za Svjetski dan audiovizualne baštine bio prikazan u kinima diljem Hrvatske, a 2022. i na Brijunima u programu Pula Film Festivala. No, tek dvije godine kasnije film je ušao u program restauracije.

"U 2024. digitalizirani izvornici ušli su u godišnji program restauracije filmskog gradiva Hrvatske kinoteke te je tako novcem HAVC-a i Grada Zagreba omogućeno digitalno uklanjanje mehaničkih oštećenja i kemijskih promjena u slici i zvuku filma. Restauracija je provedena u zagrebačkom studiju Ater d.o.o., a nakon niza tehničkih poteškoća, predstavljanje restaurirane verzije uskoro se očekuje u hrvatskim kinima", ističe načelnik Odsjeka za zaštitu, digitalizaciju i restauraciju audiovizualnog gradiva Hrvatske kinoteke Vjeran Pavlinić.

Kritičarima restauracije "Breze" odgovara da, s obzirom na stalni razvoj tehnologije i svjetsku praksu provođenja novih restauracija značajnih baštinskih filmova, nije isključeno da će se Breza u dogledno vrijeme ponovo naći u programu digitalne restauracije Kinoteke.

Zaključno, u ocjeni restauracije filmskih klasika i njezinoj potrebi završnu riječ ipak ima publika, ističu filmolozi. Sudeći, pak, prema reakcijama gledatelja u punoj dvorani zagrebačkog KIC-a gdje je na

Svjetski dan audiovizualne baštine 27. listopada bila prikazana najbolja postojeća kopija "Ritma zločina", kulnog hrvatskog filma redatelja Zorana Tadića, iz 1981. restauracija hrvatskih filmskih klasika trebala bi biti hitni prioritet.

Taj je film na velikom platnu bio prikazan s engleskim prijevodom jer bolje kopije nema, a izvornik je u Beogradu. Engleski subtitlovi su, blago rečeno, odvlačili pažnju gledatelja, primjerice - zagrebački kvartovi Trešnjevka i Trnje prevedeni su kao "Cherry Hill" i "Thorn Bush" što je i ciničnim filmofilima dalo simbolički 'šlagvort' - središnjom projekcijom "Ritma zločina" hrvatsko se obilježavanje Svjetskog dana audiovizualne baštine pretvorilo u "Izgubljene u prijevodu".

*Tekst je objavljen uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije iz Programa poticanja novinarske izvrsnosti.

Miroslav Edvin Habek

(Hina) xmeh yam